

Проте, дія НЕС при низькій концентрації – 0,001% стимулювала ріст зародкових корінців. Так, у сорту Jennifer довжина зародкових корінців становила 62,2 мм проти 58,2 на контролі, а у сорту Brusefield достовірно перевищувала контроль – 78,4 мм проти 59,1 мм.

Крім інтенсивності росту зародкових корінців важливим показником генетичної активності мутагенів є польова схожість насіння. Так, польова схожість насіння замоченого у воді (контроль) коливалася в межах 74,4–87,6%, а в сортів оброблених різними концентраціями ГА від 44,4% до 84,4%. При дії НЕС за різних концентрацій польова схожість насіння коливалася в межах 63,2–85,2%.

У сорту Рек спостерігалася закономірність зниження польової та лабораторної схожості з підвищенням концентрації мутагена, у сортів Святогор, Jennifer і Brusefield такої закономірності не відмічено, польова схожість змінювалася не суттєво. Отже, активність мутагенів проявлялася не однаково на різних генотипах.

УДК 633.854.79:57.045/047:631.5

ВПЛИВ БІОТИЧНИХ ТА АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Ю.М. Савчук, О.Ф. Антоненко

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: 9414474@ukr.net*

Ведучи мову про ріпак, ми більше уявляємо його як нову культуру, хоча він впевнено увійшов і закріпився у сівозмінах господарств України.

Озимий ріпак в Україні є однією з головних експортно-орієнтованих сільськогосподарських культур. У зв'язку з цим забезпечення стабільності його виробництва на основі високої та економічно-обґрунтованої насінневої продуктивності та врожайності на сучасному етапі розвитку вітчизняного агропромислового комплексу віднесено вітчизняними товаровиробниками до першочергових завдань, що потребують наукового вирішення

Висока ціна на продукцію ріпаку – основна передумова для високої рентабельності його вирощування.

Серед багатьох заходів, що впливають на розвиток рослин, зимостійкість та продуктивність озимого ріпаку, важливе значення мають строки сівби. Недотримання строків посіву ріпаку озимого призводить до втрати врожаю на рівні до 50%.

Тому актуальність цієї проблеми є дуже високою, особливо з появою нових методів та інструментів проведення досліджень, що дають можливість цілеспрямованого пошуку ефективних чинників, які забезпечують удосконалення технології отримання високоякісного насіння та врожаю ріпаку озимого.

Метою досліджень було уточнити строки посіву ріпаку озимого для оптимального росту і розвитку рослин у період вегетації та заходи підвищення зимостійкості посівів.

Об'єкт дослідження – сорт ріпаку озимого Снігова Королева.

Предмет дослідження: строки посіву, мікродобрива Вуксал Мікроплант, Теріос та Аскофол, передпосівна обробка насіння, позакореневе внесення, зимостійкість.

Дослідження проводились у 2014–2015 рр. на дослідному полі ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» (с. Пшеничне Васильківського району Київської області). Землі господарства розташовані в північно-східній частині Правобережного Лісостепу України.

Для забезпечення високої зимостійкості до кінця осінньої вегетації рослини ріпаку озимого повинні сформувати розетку із 6–8 листків з діаметром кореневої шийки 6–10 мм і висотою точки росту не більше 3 см. Згідно з нашими дослідженнями, рослини сортів ріпаку

озимого ранніх строків сівби розвивались краще.

Найбільш інтенсивний ріст спостерігався під дією Вуксал Мікроплант. Так, середня кількість справжніх листків у варіанті з раннім строком посіву склала 11,2 шт., за середнього строку – 10,3 шт., пізнього – 5,8 шт., що поступався Вуксал Аскофол на 1,4 шт. Аналогічні результати одержані за даного варіанту по діаметру кореневої шийки (відповідно 11,2 мм, 8,2 мм, і 4,6 мм). За висотою точки росту кращі показники на рівні першого варіанту відмічено у варіанті із Вуксал Теріос. Переважна більшість показників були на рівні або перевищували контроль на всіх строках сівби.

Слід відмітити, що найвищому підвищенню зимостійкості ріпаку озимого сорту Снігова Королева сприяло застосування мікродобрив Вуксал Мікроплант і Вуксал Теріос при передпосівній обробці насіння та позакореновому внесенні. Перезимівля складала від 80% до 85%, хоча у варіанті лише з передпосівною обробкою Вуксал Аскофол було відмічено перезимівлю 86%. Краща урожайність відзначалась при посіві 21 серпня – 2,5–2,6 т/га у варіантах із застосуванням Вуксал Теріос і Вуксал Мікроплант.

Таким чином, найбільш оптимальним строком посіву у зоні Правобережного Лісостепу України є 21 серпня за проведення передпосівної обробки та позакоренового внесення мікродобрив Вуксал Мікроплант та Вуксал Теріос, що забезпечує врожай ріпаку озимого 2,6 т/га.

УДК 633.16: 631.526.32

СОРТИ ГОЛОЗЕРНОГО ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БЕЗПЛІВЧАСТОГО ЗЕРНА В УКРАЇНІ

М.О. Сардак

Носівська селекційно-дослідна станція

Миронівського інституту тваринництва ім. В.М. Ремесла НААН, Україна

e-mail: sds11@ukr.net

Розв'язання проблеми виробництва безплівчастого зерна ячменю ярого в Україні, як сировини для виготовлення функціональних продуктів харчування для людей та високоцінного корму для молодняку тварин і птиці, є важливим і актуальним завданням для науковців. Переваги безплівчастого ячмінного зерна над плівчастим очевидні і незаперечні з погляду як харчової та кормової цінності, так і лікувально-профілактичних властивостей голозерних форм, що доведено дослідженнями вчених багатьох країн світу (Росія, Білорусь, Канада, Японія, США, Швеція та ін.).

Основним стримуючим фактором виробництва безплівчастого зерна в Україні є, насамперед, вкрай недостатня кількість сортів голозерного ячменю в користуванні виробників. Тривалий час вітчизняна наука обходила увагою цей напрям селекційної роботи та й іноземні сорти залишались поза увагою товаровиробників зерна ячменю в Україні.

Лише у 2010 р. в Реєстрі сортів рослин України з'явився перший український сорт голозерного ярого ячменю Козацький (селекції Носівської селекційно-дослідної станції). Відомо про велику селекційну програму створення голозерних сортів ячменю в СГІ – НЦ НС НААН та перші сорти озимого (Гладіатор) та ярого (Ахіллес) голозерного ячменю цієї установи. Розпочата така робота і в інших селекційних установах України.

Носівська селекційно-дослідна станція в 90-х роках минулого століття започаткувала селекційну роботу щодо створення голозерних сортів ячменю ярого. Використавши голозерний зразок ячменю мексиканського походження як батьківську форму та сорт власної селекції Шанс (патент № 5 від 15.11.2001 р.) як материнську, носівські селекціонери створили сорт голозерного ячменю Козацький, занесений до Реєстру сортів рослин України у 2010 р. (патент № 10084 від 16.04.2010 р., свідоцтво про державну реєстрацію № 10379 від